REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA,
OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE

Izvješće o provedbi Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu, za 2024. godinu

Naziv nositelja izrade:

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Kolovoz, 2026.

Sadržaj

Uvod ... 3

Izvješće o provedbi općih i posebnih ciljeva ... 5

Opći cilj 1.: Poboljšan pristup ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju ... 5

1.1. Opis napretka u provedbi ... 5

Opći cilj 2.: Osiguran pristup obrazovanju i podrška djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti ... 6

2.1. Opis napretka u provedbi ... 7

Opći cilj 3.: Osiguran pristup kvalitetnoj prehrani djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti ... 8

3.1. Opis napretka u provedbi ... 9

Opći cilj 4.: Osiguran pristup zdravstvenim uslugama djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti ... 10

4.1. Opis napretka u provedbi ... 11

Opći cilj 5.: Osiguran pristup primjerenom stanovanju djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti ... 16

5.1. Opis napretka u provedbi ... 17

Opći cilj 6.: Poboljšana dostupnost socijalnih usluga u zajednici usmjerenih djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti ... 19

6.1. Opis napretka u provedbi ... 19

Zaključak ... 25

Kratice

Uvod

Nacionalni akcijski plan za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu (dalje u tekstu: Nacionalni akcijski plan) usvojila je Vlada Republike Hrvatske na sjednici 27. srpnja 2023. godine. Postavljeno je šest općih ciljeva s pripadajućim posebnim ciljevima, kao i mjerama za provedbu općih i posebnih ciljeva.

Radi zajedničkog praćenja rezultata provedbe unutar ciljeva, Europska komisija za sve države članice postavila je Okvir za praćenje pokazatelja uspješnosti provedbe, na osnovu kojega je izrađeno prvo izvješće o provedbi mjera, koje je podneseno Vladi Republike Hrvatske 29. kolovoza 2024. godine, dok je 16. rujna 2024. godine izvješće podneseno Europskoj komisiji. Izvješće o provedbi Nacionalnog akcijskog plana obuhvaća ostvarene vrijednosti pokazatelja rezultata te opis napretka u provedbi svakog posebnog cilja u okviru općih ciljeva. Učinkovitost postavljenih mjera i njihovog provođenja mjeri se u odnosu na postavljene ciljne vrijednosti.

Sukladno preporuci Europske komisije, Vlada Republike Hrvatske je Odlukom osnovala međuresorni Odbor za koordinaciju, praćenje i evaluaciju Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu (dalje u tekstu: Odbor) u studenom 2023. godine, a u veljači 2024. godine je doneseno Rješenje Vlade Republike Hrvatske o imenovanju članova Odbora.

Tijela državne uprave nositelji provedbe postavljenih mjera su: Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih; Ministarstvo zdravstva; Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije; Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine; Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

Nacionalni akcijski plan usklađen je s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, kao hijerarhijski najvišim aktom strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj te UN Agendom 2030 i EU Strategijom za prava djeteta 2021.-2024., čime se pridonosi ostvarenju nacionalnog i međunarodnog strateškog okvira usmjerenog na prava djece. Europska komisija i Vijeće EU su, kao dodatak Strategiji, donijeli Preporuke o uspostavi europskog jamstva za djecu, kao dio preporuke na području siromaštva djece „Ulaganje u djecu − suzbijanje kruga deprivacije“, (eng. European Child Guarantee), te je u tu svrhu u programskom razdoblju 2021.-2027. državama članicama stavila na raspolaganje dodatna sredstva u okviru Europskog socijalnog fonda Plus (ESF+). MROSP stručni je nositelj izrade nacrta Nacionalnog akcijskog plana, kao međusektorskog dokumenta, koji je izrađen na temelju preporuka Vijeća EU i Dubinske analize stanja, politika, programa, usluga, proračuna i mehanizama koji se bave dječjim siromaštvom, socijalnom isključenošću i pristupom uslugama u Republici Hrvatskoj koju je proveo UNICEF Ured za Hrvatsku. Nacionalni akcijski plan obuhvaća mjere i aktivnosti usmjerene djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, s ciljem osiguranja pristupa ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, pristupa i podrške u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju, pristupa kvalitetnoj prehrani te dostupnim zdravstvenim i socijalnim uslugama u zajednici.

Nastavno na akte strateškog planiranja, Nacionalni akcijski plan je usklađen sa svim relevantnim važećim nacionalnim aktima strateškog planiranja, koji se odnose i na djecu: Nacionalnim planom za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine, Nacionalnim planom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine, Nacionalnim planom razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine, Nacionalnim planom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine, Nacionalnim planom razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine, Nacionalnim planom razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. godine, Nacionalnim planom zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine, Nacionalnim planom za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine.

Izvješće o provedbi Nacionalnog akcijskog plana za 2024. godinu obuhvaća ostvarene vrijednosti pokazatelja rezultata te opis napretka u provedbi za svaki od šest općih ciljeva, a učinkovitost postavljenih mjera i njihovog provođenja mjeri se u odnosu na postavljene ciljne vrijednosti iz Nacionalnog akcijskog plana.

Izvješće o provedbi općih i posebnih ciljeva

Opći cilj 1.: Poboljšan pristup ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju

Nositelji provedbe mjera u okviru Općeg cilja 1. i pripadajućih posebnih ciljeva:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih; Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike; Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Posebni ciljevi u okviru Općeg cilja 1.:

Posebni cilj 1.1.: Osigurano pravo pristupa kvalitetnom RPOO-u do 2030. godine za svako dijete u Republici Hrvatskoj od navršene 3. godine života do polaska u osnovnu školu

Posebni cilj 1.2.: Unaprjeđen proračunski i zakonodavni okvir koji će osigurati regionalno ujednačen pristup priuštivom i kvalitetnom RPOO-u

Posebni cilj 1.3.: Razvijeni dodatni mehanizmi potpore unutar odgojno-obrazovnog sustava te mehanizmi financiranja usmjerene osiguravanju pristupa RPOO-u djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i njihovim obiteljima, a posebice djeci nižeg socioekonomskog statusa kako bi se adresirali „skriveni“ troškovi redovitog pohađanja dječjih vrtića.

1.1. Opis napretka u provedbi

MZOM izvještava kako su vidljivi rezultati u osiguranju pretpostavki za postupno povećanje obuhvata djece u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te je u pedagoškoj godini 2024./2025. program predškole trajao 150-250 sati. Uvođenje programa predškole u trajanju od 700 sati bit će moguće nakon donošenja Nacionalnog kurikula predškole i nakon što se osiguraju prostorno-materijalni uvjeti u svim dječjim vrtićima za provedbu programa predškole u trajanju od 700 sati. U skladu s time, kontinuirano se ulaže u razvoj infrastrukture i opremanje postojećih dječjih vrtića, ali i izgradnje novih, uzimajući u obzir potrebu prilagodbe postojeće i nove infrastrukture djeci s teškoćama u razvoju. Do sada je dograđeno/rekonstruirano 80 vrtićkih objekata, što je ukupna vrijednost bespovratnih sredstava 28.830.243,23 eura, te je izgrađeno 38 vrtićkih objekata ukupne vrijednost bespovratnih sredstava 30.465.209,63 eura. Time su povećani kapaciteti za uključivanje djece u programe ranog i predškolskog odgoja za 458 skupina (dnevnih boravaka) i 7792 mjesta. U svrhu unaprjeđenja kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, u pedagoškoj godini 2024./2025. u dječjim vrtićima zaposleno 1.260 stručnih suradnika i 15.941 odgojitelja što je ukupno 17.201 odgojno-obrazovnih radnika. Također, održano je ukupno 12 stručnih skupova s ukupno 1.959 sudionika.

MDU kontinuirano doprinosi ostvarenju posebnog cilja „Osigurano pravo pristupa kvalitetnom RPOO-u do 2030. godine za svako dijete u Republici Hrvatskoj od navršene 3. godine života do polaska u osnovnu školu“ kroz provedbu godišnjih poziva usmjerenih na poboljšanje materijalnih uvjeta u dječjim vrtićima. Ulaganjima MDU-a unaprijeđena je društvena infrastruktura i materijalni kapaciteti s ciljem povećanja dostupnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj. U 2024. godini za navedenu namjenu iz sredstava državnog proračuna osigurano je 3.063.788,39 eura za 148 objekata dječjih vrtića.

Što se tiče potreba djece s teškoćama u razvoju u odgojno-obrazovnoj skupini, MZOM izvještava kako se na temelju članka 24.a Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju uz suglasnost osnivača, a prema procjeni stručnog povjerenstva dječjeg vrtića, zapošljava treći odgojitelj ili pomoćnik za djecu s teškoćama u razvoju ili stručni komunikacijski posrednik („Narodne novine“, br., 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22, 101/23, 145/23, 145/24, 146/25 i 22/26). Njihovo zapošljavanje provode dječji vrtići koji su u nadležnosti njihovih osnivača, a ne MZOM-a, te stoga MZOM o tome ne vodi podatke, jer zajednički elektronički upisnik dječjih vrtića ne predviđa tu mogućnost. Međutim, nakon što se uspostavi nova e-Matica dječjih vrtića, MZOM će moći početi pratiti ove podatke na nacionalnoj razini. E-Matica dječjih vrtića je u procesu izgradnje te se priprema njezino puštanje u rad nakon što prođe fazu funkcionalnog testiranja.

Ističe se kako se nastavlja s unaprjeđivanjem modela financiranja JLP(R)S, posebice onih koje se nalaze na područjima jedinica koje su prema vrijednosti indeksa razvijenosti ispodprosječno rangirane, te je ukupno u 2024. godini 429 JLP(R)S koje koriste model jedinstvene metodologije za izračun subvencija RPOO programa.

Opći cilj 2.: Osiguran pristup obrazovanju i podrška djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Nositelji provedbe mjera u okviru Općeg cilja 2. i pripadajućih posebnih ciljeva:

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih; Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Posebni ciljevi u okviru Općeg cilja 2.:

Posebni cilj 2.1.: Omogućeno priuštivo i besplatno osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Posebni cilj 2.2.: Promoviranje inkluzivne obrazovne prakse i građenje kulture raznolikosti

2.1. Opis napretka u provedbi

MZOM izvještava kako se nastavlja osiguravati financijska potpora za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti u osnovnoškolskom i srednjoškolskom sustavu, te su u školskoj 2024./2025. godini osigurani drugi obrazovni materijali za 1.402 učenika osnovnih škola iz obitelji korisnika zajamčene minimalne naknade, u iznosu od 65.143,64 eura te udžbenici za 444 učenika srednjih škola iz obitelji korisnika zajamčene minimalne naknade, u iznosu od 97.393,66 eura. U školskoj godini 2024/2025 za ovu namjenu predviđeno je 170.000,00 eura. Nastavno na mjeru stručnog usavršavanja učitelja, nastavnika, stručnih suradnika te ravnatelja vezana uz ranjive skupine u cilju jačanja njihovih kompetencija radi osiguranja inkluzivnog obrazovanja, MZOM izvještava kako je proveden program „Za sigurno i poticajno okruženje u školama“ i program prevencije elektroničkog nasilja „Prekini lanac – Zaustavimo elektroničko nasilje“. Edukacije su provedene u svrhu jačanja kapaciteta stručnjaka iz područja prevencije nasilja kod djece i ranog prepoznavanja rizika za sve odgojno-obrazovne radnike, te je održano 12 skupova s 2.460 sudionika.

Radi stručnog usavršavanja romskih suradnika pomagača, učitelja i stručnih suradnika pedagoga u osnovnim školama s većim brojem učenika pripadnika romske nacionalne manjine Agencija za odgoj i obrazovanje organizirala je dva stručna skupa s 43 sudionika.

Što se tiče provođenja stručnih usavršavanja na temu inkluzivnog obrazovanja s ciljem podizanja kompetencija odgojno-obrazovnih djelatnika u radu s djecom ranjivih skupina, posebice djece s teškoćama u razvoju, djece romske nacionalne manjine i djece raseljene iz Ukrajine te iz područja zaštite mentalnog zdravlja djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, MZOM je organizirao tijekom 2024. godine 187 stručnih skupova s 16.064 sudionika.

Agencija za odgoj i obrazovanje u okviru provedbe Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. i pripadajućih Akcijskih planova, zadužena je za provedbu mjere „Smanjivanje jaza u dovršetku srednjoškolskog obrazovanja između mladih Roma i mladih iz opće populacije“, koja uključuje i stručno usavršavanje romskih suradnika pomagača, učitelja i stručnih suradnika pedagoga u osnovnim školama. Kroz edukacije su učitelji, romski suradnici pomagači i stručni suradnici pedagozi u osnovnim školama putem stručnih usavršavanja stekli znanja i metode kojima će uspješnije upravljati različitostima u razredu, te različitim antidiskriminacijskim pristupima poučavanja, slijedom čega će moći u okviru školskog kurikuluma planirati aktivnosti za pružanje podrške učenicima koji su u riziku od ranog napuštanja školovanja, ovladati strategijama upotrebe inkluzivnih metoda radi prevencije ranog napuštanja školovanja kojima se promiče razvoj i širenje uključivih metoda poučavanja i učenja kroz potporu učiteljima u rješavanju pitanja raznolikosti u nastavi te podupiranje sudjelovanja i aktivnog uključivanja romskih učenika, zajedno sa svim ostalim učenicima, u svim obrazovnim aktivnostima i procesima, uključujući i promicanje ravnopravnosti spolova kao teme iz Građanskog odgoja i obrazovanja. U 2024. godini mjera ‘Smanjivanje jaza u dovršetku srednjoškolskog obrazovanja između mladih Roma i mladih iz opće populacije’ provodila se kroz praćenje školovanja romskih učenika, stipendiranje, jednokratne potpore pri završetku školovanja, sufinanciranje smještaja u učeničkim domovima te jačanje međusektorske suradnje

radi sprječavanja ranog napuštanja školovanja. Izvješće o provedbi za 2024. ne sadrži kvantificirane pokazatelje smanjenja jaza, već opis provedenih aktivnosti i kontinuirane provedbe mjere.

Agencija za odgoj i obrazovanje u 2024. godini provela je stručna usavršavanja u području međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje kroz dvije vrste aktivnosti. Prvo, u organizaciji viših savjetnika Agencije za odgoj i obrazovanje održano je 90 stručnih skupova s ukupno 12.876 sudionika, za što je s aktivnosti A767022 utrošeno 22.130,00 eura. Dodatno, u organizaciji voditelja županijskih stručnih vijeća za Građanski odgoj i obrazovanje provedeno je 97 stručnih usavršavanja s ukupno 3.188 sudionika, za što je utrošeno ukupno 5.140,00 eura (A733027 – osnovne škole i A580006 – srednje škole). Ukupno je u okviru navedenih aktivnosti provedeno 187 stručnih skupova i stručnih usavršavanja s 16.064 sudionika.

U okviru stručnog usavršavanja odgojno obrazovnih djelatnika za poučavanje o holokaustu Agencija za odgoj i obrazovanje organizira stručne skupove. U okviru stručnih skupova nalaze se i teme povezane i sa stradanjem Roma. Održano je ukupno 6 stručnih skupova s 241 sudionikom, s ukupnim troškovima od 7.042,87 eura sa stavke A767022 za stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika u sustavu.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je tijekom 2024. godine provodila aktivnosti s ciljem pružanja dodatne potpore odgojno-obrazovnim ustanovama s većim brojem učenika pripadnika romske nacionalne manjine u vidu edukacije strukovnih učitelja/nastavnika i stručnih suradnika. Agencija je pružila potporu vezanu uz podršku u radu s ciljanim skupinama u riziku od siromaštva/ranjivim skupinama za više od 700 sudionika iz različitih i brojnih odgojno-obrazovnih ustanova.

Opći cilj 3.: Osiguran pristup kvalitetnoj prehrani djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Nositelji provedbe mjera u okviru Općeg cilja 3. i pripadajućih posebnih ciljeva:

Ministarstvo zdravstva; Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

Posebni ciljevi u okviru Općeg cilja 3.:

Posebni cilj 3.1.: Razvijen cjeloviti sustav promicanja i poticanja dojenja na nacionalnoj razini

Posebni cilj 3.2.: Osigurana nutritivno uravnotežena školska prehrana za skupinu osnovnoškolske djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Posebni cilj 3.3.: Osiguran pristup redovitoj i nutritivno uravnoteženoj prehrani za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

3.1. Opis napretka u provedbi

Vezano uz cilj osiguravanja kvalitetne prehrane djeci u riziku od siromaštva, MZOM, HZZ, Ured za financiranje i ugovaranje projekata Europske unije i MROSP potpisali su Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za projekt „Osiguravanje školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva", broj poziva: SF. 7.4.13.01. u sklopu poziva ESF plus Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.". Ugovoreni iznos je 29.576.308,58 eura.
Razdoblje provedbe Projekta je od 1. ožujka 2024. do 1. rujna 2027. godine. Ciljni rezultat provedbe i ostvarenja projekta je financiranje, odnosno sufinanciranje školske prehrane sredstvima Europskog socijalnog fonda plus za djecu koja žive u siromaštvu ili su u riziku od siromaštva (učenike čije su obitelji korisnici dječjeg doplatka prve i druge cenzusne grupe). Dakle, u okviru projekta osigurano je financiranje, odnosno sufinanciranje troškova prehrane za djecu pripadnike ciljne skupine, za dane kada su prisutni na nastavi, uz toleranciju izostanka s nastave u kontinuitetu najviše do tri dana.
Provedba projekta besplatnih školskih obroka za sve osnovnoškolce u Republici Hrvatskoj, koja je započela 2023. godine, nastavljena je i u 2024. godini. MZOM izvještava kako su osigurani obroci za svu djecu u svim osnovnim školama, uključujući djecu raseljenu iz Ukrajine, te je 98 % učenika osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja uključeno u program osiguranja prehrane u osnovnoj školi. U ovu svrhu u 2024. godini iz državnog proračuna s pozicije MZOM-a utrošeno je 69.162.888,29 EUR.

Što se tiče razvoja preventivnih programa unutar školskog sustava i podizanju razine osviještenosti kod djece, učitelja i roditelja o važnosti zdrave i nutritivno uravnotežene prehrane, MZ izvještava kako je u listopadu 2024. obilježen Tjedan školskog doručka u osnovnim školama. Brošura s predloženim aktivnostima za provođenje Tjedna školskog doručka dostavljena je školama, odnosno odgojno - obrazovnim djelatnicima. Nakon provedene aktivnosti, školama koje su se uključile dodijeljene su i diplome za sudjelovanje (200 matičnih škola i njihove područne škole). Također je izrađena i javno predstavljena publikacija „Analiza stanja uhranjenosti i prehrane djece od 0 do 9 godina u Hrvatskoj", u suradnji s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku, nakon čega je publikacija učinjena dostupnom relevantnim dionicima.

U okviru aktivnosti za provođenje mjere: 'Unaprijediti kvalitetu prehrane u odgojno-obrazovnim ustanovama implementacijom Nacionalnih smjernica za prehranu učenika u svim osnovnim školama', MZ je imenovalo dvije radne skupine: za reviziju Normativa prehrane učenika u osnovnim školama te za izradu Nacionalnih smjernica za prehranu učenika u osnovnim školama. Također je pripremljena online anketa na nacionalnoj razini o potrebama kuhara i kuharica u osnovnim školama, na temelju koje će se planirati sadržaj radionica. U tijeku je osnivanje radne skupine za izradu edukativnih materijala i organizaciju radionica za edukaciju osoblja. Također je planirano i osnivanje multidisciplinarne radne skupine za doradu i revidiranje Preporuka za škole o preporučljivim prehrambenim proizvodima u prodajnim automatima (proizvodi s jamstvenim žigom Živjeti zdravo kao zdraviji izbor).

U cilju osiguravanja prehrane putem paketa hrane djeci iz obitelji korisnika zajamčene minimalne naknade, uključujući razdoblja školskih praznika, u okviru četiri otvorena (trajna) poziva „Ublažavanje siromaštva pružanjem pomoći najpotrebitijim osobama podjelom hrane i

osnovne materijalne pomoći“, organizirana prema četiri HR NUTS regije, sklopljeno je ukupno sedam ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u vrijednosti od 40.155.721,80 eura. Nakon raskida jednog ugovora, u tijeku je provedba šest ugovora ukupne vrijednosti 32.755.999,00 eura.
U okviru sklopljenih ugovora započete su provedbene aktivnosti, uključujući postupke nabave hrane, dok distribucija prehrambenih paketa krajnjim korisnicima, s posebnim naglaskom na djecu iz obitelji u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, nije započela u 2024. godini te je planirana u narednom razdoblju nakon dovršetka pripremnih aktivnosti.

U ožujku 2024. godine donesen Nacionalni program za zaštitu i promicanje dojenja 2024.-2027. te je u tijeku formiranje koordinacijskih timova za provedbu programa „Rodilište – prijatelj djece“. Kako bi se unaprijedio sustav praćenja i evaluacije provedbe svih specifičnih ciljeva iz Nacionalnog programa, prati se broj ponovno ocijenjenih rodilišta za stjecanje naziva „Rodilište – prijatelj djece“, te su u 2024. godini dva (2) rodilišta obnovila naziv „Rodilište – prijatelj djece“. Što se tiče praćenja postotka isključivo dojene djece u dobi od 0-5 mjeseci, sukladno definiciji Svjetske zdravstvene organizacije, MZ izvještava kako je u Nacionalnom programu za zaštitu i promicanje dojenja planirano da se, nakon svakog pregleda dojenčadi i male djece kod izabranog liječnika, u komunikacijsku poruku „Izvještaj poslije svakog pregleda“ unosi podatak o vrsti prehrane kojom se hrani dojenče/malo dijete. Navedeni podaci koristit će se kod praćenja rasta i razvoja djeteta i pripreme sustavnog bilježenja podataka o vrsti prehrane i evaluacije dojenja. Naime, u zadnje tri godine postoje podaci iz rodilišta o prehrani djece, dok podaci iz primarne zdravstvene zaštite još nisu potpuni. S obzirom da je Nacionalni program za zaštitu i promicanje dojenja donesen u ožujku 2024. pripreme su u tijeku kako bi u CEZIH-u podaci o prehrani dojenčadi i male djece bili sastavni dio komunikacijske poruke „Izvještaj poslije svakog pregleda“. Tako se još radi na koracima osnivanja Povjerenstva koje će raditi na unaprjeđenju zakonodavnog okvira kako bi se osigurala dosljedna primjena Međunarodnog pravilnika za reklamiranje nadomjestaka za majčino mlijeko, kao i na uspostavi nacionalnog referentnog centra za planiranje, provedbu i koordinaciju edukacije zdravstvenih djelatnika i roditelja tijekom trudnoće i dojenja, ali i prije planirane trudnoće, a vezano uz prehranu najmlađe djece. Hrvatska udruga grupa za potporu dojenja redovito prati grupe za potporu dojenje te se ažuriraju podatci o broju aktivnih grupa na nacionalnoj razini. Također, udruga je putem online kanala – društvenih mreža i internetskih objava, provela kampanju o važnosti i dobrobiti dojenja, a planiraju se organizirati edukacije patronažnih sestara kako bi se iste motivirale za uključivanje u rad i vođenje grupa za potporu dojenju te je također u planu povećanje dostupnosti informacija o radu grupa putem dodatnih online i, po mogućnosti, tiskovnih materijala.

Opći cilj 4.: Osiguran pristup zdravstvenim uslugama djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Nositelji provedbe mjera u okviru Općeg cilja 4. i pripadajućih posebnih ciljeva:

Ministarstvo zdravstva; Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike; Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Posebni ciljevi u okviru Općeg cilja 4.:

Posebni cilj 4.1.: Osigurana dostupnost zdravstvenih usluga djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Posebni cilj 4.2.: Osigurana podrška zaštiti mentalnog zdravlja djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

4.1. Opis napretka u provedbi

U tijeku je izrada Nacionalnog strateškog plana za ranu intervenciju u djetinjstvu, koji će obuhvaćati razdoblje od 2026.-2030. godine, čiji je nositelj MZ. Jedna od predviđenih mjera bi bila uspostava nacionalnog integriranog sustava praćenja i ranog probira (engl. *screening*) djece na razvojna odstupanja (0-5 godina), uslijed bioloških rizika te okolišnih i socijalnih rizika, uz primjenu standardiziranog razvojnog testa, s razvojem protokola i smjernica za provedbu te edukaciju zdravstvenih djelatnika.

O mjeri čije su aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje sustava primarne zdravstvene zaštite za pružanje kvalitetnih i integriranih zdravstvenih usluga zdravstvene zaštite u kući i lokalnoj zajednici, s naglaskom na djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te koja žive u udaljenim (otoci), ruralnim i slabo razvijenim područjima, MZ izvještava kako je u travnju 2024. uspostavljena Mreža javnozdravstvene službe, čime je osnažena mreža pedijatara i liječnika primarne zdravstvene zaštite. Djeci je osigurana potpuna i kvalitetna zdravstvena zaštita, koja se redovno pruža kroz primarnu zdravstvenu zaštitu, specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, bolničku zdravstvenu zaštitu te u okviru zavoda za javno zdravstvo, dok tijekom 2024. još nisu provedene specifične edukacije s naglaskom na rano otkrivanje djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Kroz Posebni program osnaživanja mentalnog zdravlja, u 2024. godini je pruženo gotovo 15.000 psiholoških usluga u domovima zdravlja Zagreb Istok, Zagreb Zapad, Splitsko-dalmatinske, Krapinsko-zagorske i Međimurske županije. Poseban program osnaživanja mentalnog zdravlja HZZO ugovara s domom zdravlja te se i financira sredstvima HZZO-a. Poseban program osnaživanja mentalnog zdravlja predstavlja odgovor na sve izraženije poremećaje mentalnog zdravlja u populaciji školske djece i mladih, a usmjeren je ne samo na djecu, već i na njihovu obitelj te širu zajednicu. Program se provodi u obliku savjetovališta u kojima djeluju timovi psihologa i kliničkih psihologa, sa ciljem pružanja stručne podrške, jačanja otpornosti te unaprjeđenja mentalnog zdravlja djece i mladih.

Tijekom 2024. godine Obiteljski centar je redovito pružao savjetodavne usluge i provodio programe i jednokratne edukacijsko-senzibilizacijske aktivnosti (radionice/predavanja).

Ukupno je pruženo 5144 usluga i aktivnosti za 2401 korisnika, s ciljem prevencije i podrške mentalnom zdravlju djece, mladih i njihovih roditelja.

Pruženo je 5074 savjetodavnih usluga za 1188 korisnika.

Provedeno je 5 različitih programa kroz ukupno 19 aktivnosti za 36 korisnika.
Provedena je 51 jednokratna edukacijsko-senzibilizacijska aktivnost za 1177 korisnika.
Programi su bili namijenjeni majkama i djeci koja su doživjela gubitak bliske osobe, mladima s anksioznim simptomima, njihovim roditeljima te učenicima srednjih škola. Obuhvaćali su podršku djeci i roditeljima u procesu tugovanja, prepoznavanje i suočavanje s anksioznim simptomima, razvoj pozitivne slike o sebi, prepoznavanje osobnih snaga i osnaživanja u donošenju odluka. Programi su provedeni u Brodsko-posavskoj i Šibensko-kninskoj županiji.
Provedeni su sljedeći programi: Kako pomoći djetetu koji tuguje - program za majke u Brodsko-posavskoj županiji, Grupna podrška za djecu koja tuguju - za djecu koja su izgubila oca u Brodsko-posavskoj županiji, Radionica za mlade s anksioznim simptomima - za mlade u Šibensko-kninskoj županiji, Edukacija za roditelje mladih s anksioznim simptomima - za roditelje u Šibensko kninskoj županiji, Preventivni program "Otključaj svoje snage" - za srednjoškolce u Šibensko-kninskoj županiji.
Jednokratne edukacijsko-senzibilizacijske aktivnosti provedene su u obliku predavanja i radionica. Bile su namijenjene učenicima osnovnih i srednjih škola, roditeljima, učiteljima i članovima učiteljskih vijeća, odgojiteljima i stručnjacima u odgojno-obrazovnom sustavu. Tematski su obuhvaćale mentalno zdravlje djece i mladih, emocionalnu pismenost, brigu o sebi, razvoj pozitivne slike o sebi i samopoštovanja, emocionalnu dobrobit, anksioznost, psihološku otpornost, prevenciju suicidalnosti, poremećaje prehrane, izazove odrastanja te prepoznavanje teškoća mentalnog zdravlja i pružanje odgovarajuće podrške. Poseban naglasak stavljen je i na očuvanje mentalnog zdravlja i jačanje psihološke otpornosti roditelja, odgojno-obrazovnih djelatnika i stručnjaka u pomagačkim zanimanjima, uključujući brigu o sebi, kvalitetnu komunikaciju i suočavanje s profesionalnim izazovima.
Edukacijsko-senzibilizacijske aktivnosti provodile su se u suradnji s osnovnim i srednjim školama, odgojno-obrazovnim ustanovama, udrugama i drugim dionicima u lokalnim zajednicama, na području 11 županija i Grada Zagreba: Bjelovarsko-bilogorske, Dubrovačko-neretvanske, Karlovačke, Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske, Ličko-senjske, Sisačko-moslavačke, Splitsko-dalmatinske, Šibensko-kninske, Vukovarsko-srijemske, Zadarske županije te Grada Zagreba. Jedno mrežno predavanje bilo je namijenjeno učiteljima iz cijele Republike Hrvatske.
Provedene su sljedeće jednokratne aktivnosti: Emocionalni kompas - Kako bolje razumjeti sebe? - za gimnazijalce u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, Mentalno zdravlje djece - za učenike u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, Psihološka otpornost odgojno-obrazovnih djelatnika - online predavanje s učiteljima iz cijele Hrvatske, Mentalno zdravlje učitelja - Pogled u sebe – za učitelje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, “Mentalno zdravlje i psihološka otpornost odgojitelja” za odgojitelje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, "Kako postići radost u životu?" - za učiteljsko vijeće u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji , Anksioznost i slika o sebi - za učenike osnovne škole u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, "Slika o sebi" - za učenike osnovne škole u Karlovačkoj županiji, "Mentalno zdravlje djece i mladih i suicidalnost" -za učenike osnovne škole u Karlovačkoj županiji, "Kako brinuti o sebi" - za članove udruge

slijepih u Koprivničko-križevačkoj županiji, Briga za mentalno zdravlje - u sklopu projekta "Svaki je dan moj novi dar" - za učenike osnovne škole u Koprivničko-križevačkoj županiji, Mentalno zdravlje djece i mladih u postpandemijskom vremenu - za učitelje u Krapinsko-zagorskoj županiji, Mentalni problemi mladih - za učenike srednje škole u Ličko-senjskoj županiji, Mentalno zdravlje mladih - za učenike srednje škole u Sisačko-moslavačkoj županiji, MENTALNO ZDRAVLJE - za učitelje u Krapinsko-zagorskoj županiji, "Što znamo o mentalnom zdravlju?" - za učenike srednje škole u Splitsko-dalmatinskoj županiji, "Brini za s(v)ebe" - za javnost u Šibensko-kninskoj županiji, Brini za sebe - za srednjoškolce u Šibensko-kninskoj županiji, "Mali koraci za mentalno zdravlje"- za javnost u Vukovarsko-srijemskoj županiji, "Kretanjem do mentalnog zdravlja"- za odrasle u Vukovarsko-srijemskoj županiji, "Izazovi odrastanja djece i mladih - kako prepoznati teškoće i biti podrška" - javnost u Vukovarsko-srijemskoj županiji, "Kreativnost i mentalno zdravlje"- za učenike u Vukovarsko-srijemskoj županiji, Kvalitetnijom komunikacijom do boljeg mentalnog zdravlja - Kako komunicirati s teškim i zahtjevnim roditeljima?- za učitelje u Vukovarsko-srijemskoj županiji, Poremećaji prehrane kod djece i mladih - za stručnjake u Gradu Zagrebu, Izazov, pomoć i podrška u očuvanju mentalnog zdravlja u pomagačkim zanimanjima- za stručnjake u Zadarskoj županiji.
Navedenim uslugama, programima i aktivnostima Obiteljski centar pružao je izravnu podršku djeci i mladima te posredno doprinosio očuvanju njihova mentalnog zdravlja kroz edukaciju i osnaživanje roditelja, stručnjaka i drugih osoba iz njihova neposrednog okruženja.

Vezano uz mjere za zaštitu mentalnog zdravlja djece, u tijeku je donošenje Akcijskog plana za zaštitu mentalnog zdravlja djece i mladih. Nadalje, s ciljem izrade i provedbe dokazano učinkovitih programa prevencije ovisnosti, HZJZ u suradnji s MZOM, Agencijom za odgoj i obrazovanje te Laboratorijem za prevencijska istraživanja (Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), u razdoblju od 2020. do 2024. godine proveo je Projekt „Implementacija i evaluacija preventivnog programa „Imam stav“ u školskom okruženju na području Zagrebačkog prstena“. Cilj projekta bio je evaluirati učinkovitost međunarodnog programa prevencije korištenja sredstava ovisnosti u školskom okruženju na području Zagrebačke županije te procijeniti prikladnost adaptacije programa hrvatskom kontekstu. Evaluacija programa „Imam stav“ u Zagrebačkoj županiji (2020.–2023.) pokazala je da su učenici, učitelji i stručni suradnici zadovoljni programom te da je sudjelovanje dovelo do poboljšanja znanja o posljedicama korištenja sredstava ovisnosti kod učenika i povećanja znanja i vještina iz područja prevencije kod stručnih suradnika i učitelja. Dodatni učinci programa uključivali su poboljšanje vještina podučavanja, odnosa s učenicima i razredne klime. Evaluacija učinka pokazala je pozitivne učinke u razini znanja učenika o posljedicama konzumacije cigareta, privremeno smanjenje konzumacije alkohola neposredno nakon provedbe programa te dugoročniji učinak na smanjenje namjere opijanja godinu dana kasnije. U svrhu daljnje implementacije programa „Imam stav“ u 2024., u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje i Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom, održane su dvije edukacije za odgojno-obrazovne djelatnike te je implementacija nastavljena u devet osnovnih škola u Zagrebačkoj županiji i devetnaest škola u Istarskoj županiji.

S ciljem osiguranja učinkovite izrade, provedbe i održivosti kvalitetnih programa prevencije ovisnosti, pri HZJZ-u djeluje Povjerenstvo za ocjenu kvalitete i certifikaciju projekata/programa prevencije ovisnosti. Zadaća mu je procjenjivati kvalitetu projekata/programa prevencije ovisnosti koji se provode u Republici Hrvatskoj, zatim dodjeljivati certifikate kvalitete te izraditi pisana mišljenja i preporuke za unapređenje projekata/programa. Povjerenstvo je tijekom 2024. ocijenilo i certificiralo četiri programa prevencije ovisnosti (dva učinkovita, jedan obećavajući i jedan u razvoju).

HZJZ od 2010. godine vodi online bazu preventivnih programa i projekata, s ciljem praćenja i unaprjeđenja kvalitete preventivnih intervencija. Tijekom 2024. godine u bazu je uneseno više od 500 programa koje su provele organizacije civilnoga društva, odgojno-obrazovne ustanove te zdravstvene ustanove. Nadalje, pri HZJZ-u u 2024. godini započela je s radom Stručna radna skupina za izradu Nacionalnih standarda prevencije ovisnosti, čija je zadaća analizirati međunarodne, europske i nacionalne dokumente i standarde u području prevencije ovisnosti, preporuke Vijeća EU i direktiva EU te identificirati nacionalne izazove i potrebe u području prevencije ovisnosti, u svrhu kreiranja nacionalnih standarda prevencije ovisnosti. Ističe se kako je u 2024. godini nastavljeno s radom na izradi Smjernica za sigurnija noćna okruženja i glazbene festivale, kako bi se ojačale postojeće i uspostavile nove aktivnosti usmjerene na vanjski rad s konzumentima droga i mladima u riziku te osigurali komunikacijski kanali za razmjenu informacija i posebno, javnozdravstvenih upozorenja osobama u riziku.

U okviru daljnjih aktivnosti za zaštitu mentalnog zdravlja djece, pojačan je monitoring – probir kod pregleda za upis u osnovnu i srednju školu i kod svih sistematskih pregleda djece. Ističe se kako su školski liječnici na sistematskim pregledima kod upisa u 1. razred OŠ procijenili psihofizičku spremnost za školu kod približno 40.000 djece, što uključuje školske obveznike i djecu čiji roditelji žele prijevremeni upis u školu. Napravljen je probir rizika u području mentalnog zdravlja kod 34.840 učenika 8. razreda OŠ i 21.552 učenika 1. razreda srednje škole u okviru sistematskih pregleda. Također se izvještava kako je Služba za školsku i adolescentnu medicinu HZJZ-a organizirala stručni sastanak (edukaciju) za školske liječnike po pitanju, između ostalog, unaprjeđenja sistematskih pregleda i probira rizika u području mentalnog zdravlja.

MZ navodi kako pri HZJZ-u i županijskim zavodima za javno zdravstvo djeluju službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, čime se radi na povećanju dostupnosti usluga stručnjaka mentalnog zdravlja, s ciljem povećanja kvalitete u liječenju djece s problemima mentalnog zdravlja. MZ izvještava kako je u novoj Mreži javne zdravstvene službe („Narodne novine“, broj: 49/24) prikazana prvi puta djelatnost dječje i adolescentne psihijatrije odvojeno od psihijatrije (broj postelja u stacionaru i broj stolaca/postelja u dnevnoj bolnici) u bolničkim zdravstvenim ustanovama. Ukupno je u Republici Hrvatskoj za dječju i adolescentnu psihijatriju do sada ugovoreno 68 postelja za stacionarno liječenje i 121 stolac/postelja dnevne bolnice, a novom Mrežom javne zdravstvene službe ukupno je predviđeno 104 postelja za stacionarno liječenje i 152 stolca/postelje dnevne bolnice u Kliničkom bolničkom centru Zagreb, Kliničkom bolničkom centru Split, Kliničkom bolničkom centru Rijeka, Kliničkom bolničkom centru Osijek, Klinici za dječje bolesti Zagreb, Psihijatrijskoj bolnici za djecu i mladež te Neuropsihijatrijskoj bolnici Dr. Ivan Barbot Popovača. Nadalje, dodatno su osigurane

hitne psihijatrijske ambulante za prijem djece odvojeno od punoljetnih osoba u Kliničkom bolničkom centru Rijeka i Kliničkom bolničkom centru Osijek, a donesen je i Pravilnik o dopunama Pravilnika o listi psihijatrijskih ustanova koje ispunjavaju uvjete za smještaj i liječenje djece odvojeno od punoljetnih osoba („Narodne novine“, broj: 148/2024) na način da se u navedeni Pravilnik uvrstila i Neuropsihijatrijska bolnica Dr. Ivan Barbot Popovača za liječenje kronično oboljelih pacijenata dječje dobi, uključujući i maloljetne pacijente koji su u neubrojivom stanju počinili kazneno djelo. Izvještava se kako se za pregled kod psihologa ne prate liste čekanja, dok se za pregled kod psihijatra dječje/adolescentne psihijatrije prate liste čekanja te se bilježi povećanje broja dana čekanja za prvi pregled za 12 % (1.1.2024. prosječan broj dana čekanja je 74 dana, a 31.12.2024. prosječan broj dana čekanja je 84 dana).

U pripremi je izmjena standarda i normativa za tim mentalnog zdravlja pri zavodima za javno zdravstvo, kojim bi svi članovi tima (psihijatar, medicinska sestra, psiholog, socijalni radnik, edukacijski rehabilitator) bili ugovoreni s HZZO-om. Za sada su u timu mentalnog zdravlja pri zavodima za javno zdravstvo ugovoreni: psihijatar, medicinska sestra i psiholog, dok se ostali članovi tima financiraju u okviru programa koje financira MZ iz sredstava igara na sreću.

Preustrojem HZJZ-a 2024. godine, s ciljem povećanja kvalitete u liječenju djece s problemima mentalnog zdravlja, ustrojena je Služba za ovisnosti, nadležna za stručne, analitičke i savjetodavne poslove vezane uz ovisnosti, provedbu Nacionalne strategije djelovanja na području ovisnosti te koordinaciju preventivnih i tretmanskih programa, uključujući i usmjeravanje rada županijskih službi za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti. Ova Služba kontinuirano provodi edukacije u području prevencije ovisnosti, a osobito je usmjerena na edukacije stručnjaka koji provode preventivne aktivnosti namijenjene djeci i mladima.

U svrhu jačanja stručnih kapaciteta i osiguravanja kvalitetnih preventivnih aktivnosti, tijekom 2024. godine organizirano je ukupno šest edukacija, s temama vezanima uz prevenciju ovisnosti o drogama, alkoholu, pušenju i kockanju.

U lipnju 2024. godine kreiran je web Portal o ovisnostima, koji objedinjuje ključne informacije o alkoholu, duhanu, drogama, kockanju i digitalnim tehnologijama. Portal je namijenjen široj i stručnoj javnosti, pružajući informacije o javnozdravstvenim aspektima ovisnosti, preventivnim aktivnostima, edukativnim materijalima te smjernicama za izradu kvalitetnih preventivnih programa. Od lipnja do kraja prosinca 2024. Portal je posjetilo 7.603 korisnika. U 2024. godini nastavila je s radom nacionalna Info linija za ovisnosti, namijenjena pružanju informacija u slučaju problema s ovisnostima. Svrha je pružiti korisnicima kratke, relevantne i znanstveno provjerene informacije, kao i uputiti korisnike na nadležne institucije/organizacije, ovisno o usluzi koja je potrebna. Info linija je anonimna i dostupna radnim danom od 9 do 16 h putem besplatnog telefona, mobitela, SMS/WhatsApp/Viber poruka te putem e-maila. Od studenog 2023. godine kada je započela s radom, do kraja prosinca 2024. godine zaprimljeno je više od 300 upita korisnika. Nadalje, Služba za ovisnosti kontinuirano provodi edukacije s ciljem osvještavanja o problemima ovisnosti, a posebice kod djece i mladih kao posebno ranjivih skupina. U svrhu jačanja stručnih kapaciteta i osiguravanja kvalitete tretmana, tijekom 2024. godine organizirane su edukacije, i to o psihosocijalnim i tretmanskim aspektima ovisnosti o kockanju te o unaprjeđenju znanja i vještina stručnjaka u prikupljanju i interpretaciji standardiziranih epidemioloških pokazatelja.

U cilju unaprjeđenja sustava praćenja, prevencije i tretmana ovisnosti provodi se niz važnih aktivnosti. Jedan od ključnih iskoraka odnosi se na nadogradnju Registra ovisnosti uvođenjem novih obrazaca za izvještavanje vezanih uz ovisnosti o alkoholu, kockanju i videoigrama, čime će se omogućiti kvalitetnije praćenje problematike, uključujući i specifične populacije. Također se ističe kako je izrađen Protokol o postupanju i suradnji između zdravstvenog, socijalnog i kazneno-represivnog sustava u tretmanu osoba s problemom ovisnosti o drogama, koji je trenutačno u postupku donošenja pri MZ. Njegov je cilj osigurati pravodobno, koordinirano i usklađeno djelovanje nadležnih tijela u pružanju skrbi i tretmana, s posebnim naglaskom na ranjive skupine: trudnice, rodilje i majke s problemom ovisnosti, djecu čiji roditelji imaju problem ovisnosti te maloljetnike koji eksperimentiraju s drogama. Uz navedeno, u postupku donošenja nalaze se i Smjernice za psihosocijalni tretman ovisnosti, koje osobitu pozornost pridaju djeci i mladima kao posebno ranjivoj skupini. Ranjive skupine dodatno su naglašene i u okviru Revizije projekta socijalne integracije osoba s problemom ovisnosti, čime se osigurava sustavan i inkluzivan pristup pružanju podrške. Nadalje, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, broj: 33/23) dodana je psihološka djelatnost na primarnu razinu zdravstvene zaštite što će omogućiti ugovaranje psiholoških timova u Mreži javne zdravstvene službe.

Istim Izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti u okviru djelatnosti psihijatrije na razini primarne, sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite te na razini zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grada Zagreba omogućeno je organiziranje mobilnih timova u okviru mreže javne zdravstvene službe. Pri Klinici za psihijatriju Vrapče, osnovana su dva mobilna tima za mentalno zdravlje u zajednici, koji pružaju navedenu djelatnost osobama starijim od 18 godina. Mrežom javne zdravstvene službe utvrđeno je da je najveći mogući broj timova pri zavodima za javno zdravstvo u Republici Hrvatskoj u djelatnosti psihijatrije/mobilnih timova 30 timova, a broj specijalističko-konzilijarnih i dijagnostičkih timova koji se ugovaraju samo pri bolničkim zdravstvenim ustanovama i državnim zavodima u djelatnosti dječje i adolescentne psihijatrije na razini Republike Hrvatske je 34.

Opći cilj 5.: Osiguran pristup primjerenom stanovanju djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Nositelji provedbe mjera u okviru Općeg cilja 5. i pripadajućih posebnih ciljeva:

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike; Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

Posebni ciljevi u okviru Općeg cilja 5.:

Posebni cilj 5.1.: Osigurano primjereno stanovanje obiteljima s djecom u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Posebni cilj 5.2.: Osiguran pristup primjerenom stanovanju mladima koji izlaze iz skrbi

5.1. Opis napretka u provedbi

U okviru provedbe mjera za ostvarenje Posebnog cilja 5.1., MPGI je 2024. godine donijelo Nacionalni plan stambene politike Republike Hrvatske do 2030. te pripadajući Akcijski plan za razdoblje 2025.–2027., čime je postavljen strateški okvir za razvoj dostupnog, priuštivog i održivog stanovanja. Ovim dokumentima definirani su posebni ciljevi i konkretne mjere koje uključuju aktivaciju praznih stambenih jedinica, gradnju novih naselja, poticanje priuštivog najma, unaprjeđenje zakonodavnog okvira te financijske i porezne poticaje. U okviru cilja priuštivog stanovanja, planirana je aktivacija 9.000 stambenih jedinica za najam te izgradnja dodatnih 8.000 jedinica kroz programe APN-a. Uspostavom Revolving fonda za priuštivo stanovanje od 2028. godine dodatno će se osnažiti sustav financiranja. Provedbom ovih mjera stvara se poticajno okruženje za poboljšanje životnih uvjeta obitelji s djecom u riziku, u skladu s ciljevima Nacionalnog akcijskog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti. U okviru aktivnosti osiguranja stanovanja u primjerenim uvjetima, u 2024. godini obuhvaćeno je ukupno 10.218 kućanstava i stambenih jedinica kroz različite programe i mjere stambene politike, uključujući socijalno i javno najamno stanovanje, stambeno zbrinjavanje obitelji u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, programe poticane stanogradnje te druge relevantne intervencije. Podatak predstavlja kumulativni obuhvat više instrumenata, a ne pojedinačnu mjeru.

MPGI izvještava kako je u cilju poboljšanja uvjeta življenja i stambenog zbrinjavanja pripadnika romske nacionalne manjine isporučen građevni materijal i sanitarna oprema za uređenje kupaonice/sanitarni čvor za 102 kuće, isporučena je također i vanjska stolarija za 326 kuća, isporučene podne obloge za 65 kuća, te su izrađeni glavni projekti za gradnju 6 obiteljskih kuća. Iz izvora Državnog proračuna A761075, utrošeni su sljedeći iznosi: u godini 2023.: 225.099 eura, a u 2024. godini: 709.606 eura.

Nakon izdavanja građevinskih dozvola za gradnju svih 6 obiteljskih kuća MPGI provodi otvoreni postupak javne nabave radova za izgradnju kuća. MPGI i izvoditelj FIND-ING d.o.o. Osijek su 29.10.2025. godine sklopili ugovor o izgradnji 6 obiteljskih kuća u romskom naselju Torjanci. Vrijednost ugovorenih radova je 699.856,69 eura, bez PDV-a, odnosno 874.820,86 eura, s PDV-om. Ugovoreni rok izvođenja radova je 12 mjeseci od potpisa ugovora. U tijeku je izgradnja svih 6 obiteljskih kuća – izvedeni temelji, podna ploča i zidovi prizemlja.

S ciljem nastavka procesa širenja usluga u zajednici i smanjenja ulazaka korisnika u institucijske oblike skrbi, donesen je Operativni plan deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj od 2022. do 2027. godine (dalje: Operativni plan) koji ujedno predstavlja uvjet za korištenje EU sredstava u programskom razdoblju 2021. -2027. Ovim dokumentom definirana su potrebna ulaganja u razvoj mreže socijalnih usluga u zajednici iz strukturnih fondova Europske unije (Europski socijalni fond +– ESF+, te Europski fond za regionalni razvoj – EFRR), odnosno drugih instrumenata financiranja. Kako bi osiguralo kvalitetnu provedbu Operativnog plana i pripremu pružatelja usluga za nastavak navedenog procesa, MROSP je osigurao tehničku pomoć Svjetske banke za izradu individualnih planova te pripremu projekata pružatelja usluga

kojima je osnivač RH koji nisu započeli s navedenim procesom, kao i sustav praćenja provedbe procesa.

Dana 6. prosinca 2022. godine potpisan je Ugovor o savjetodavnim uslugama između Svjetske banke i MROSP-a, u okviru Projekta „Prijelaz s institucionalne skrbi na skrb i podršku u zajednici za djecu, mlade i osobe s invaliditetom“. Ugovorom su definirane dvije komponente: 1: Potpora u izradi 38 individualnih planova deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne skrbi i 2: Potpora u razvoju mehanizma za praćenje prelaska s institucionalne skrbi na skrb i podršku u zajednici. Ukupan iznos vrijednosti Ugovora je 1.300.000,00 EUR.
Sukladno Ugovoru o savjetodavnim uslugama, Svjetska banka isporučila je tijekom 2024. godine 26 individualnih planova, od čega 5 za domove koji skrbe o djeci i mladima. Izrađeni individualni planovi su uvjet za prijavu na EU pozive s ciljem unapređenja infrastrukture za pružanje izvaninstitucijskih usluga (izgradnja/adaptacija kuća i stanova za uslugu organiziranog stanovanja i novih poslovnih prostora za pružanje usluga u zajednici) i zapošljavanja potrebnih stručnih i drugih radnika.

MROSP je poduzelo aktivnosti usmjerene na razvoj i jačanje podrške mladima koji izlaze iz sustava skrbi s naglaskom na osiguranje pristupa primjerenom stanovanju i kontinuitetu podrške u tranziciji prema samostalnom životu. U sklopu mjere razvijena je usluga organiziranog stanovanja za mlade koji izlaze iz skrbi, uz povremenu podršku stručnjaka. U 2024. godini osigurane su stambene jedinice u četiri urbana centra (Zagreb, Osijek, Split i Rijeka), a usluga se provodi u suradnji s pružateljima socijalnih usluga i lokalnim zajednicama. Usluga je integrirana s programom socijalnog mentorstva, čime se mladima osigurava dodatna podrška u svakodnevnom funkcioniranju, jačanju kompetencija i socijalnoj integraciji.

Djeca i mladi koji su bili korisnici smještaja u sustavu socijalne skrbi imaju mogućnost ostvarivanja stipendija i drugih oblika financijske potpore za nastavak obrazovanja kroz sustav državnih stipendija MZOM-a te kroz programe Zaklade „Hrvatska za djecu“. Praćenje ovih ishoda provodi se kroz odvojene administrativne sustave, bez jedinstvenog indikatora na nacionalnoj razini. Uspostava međuresornog pokazatelja koji bi omogućio praćenje obrazovnih ishoda djece i mladih nakon izlaska iz sustava skrbi, uključujući nastavak školovanja i korištenje stipendija, bila bi u cilju učinkovitijeg praćenja provedbe Nacionalnog akcijskog plana.

Tijekom 2024. godine MROSP je započelo s pripremnim aktivnostima vezanim uz analizu politika potrebnih za izračun mjesečnih naknada za stanovanje za mlade koji izlaze iz skrbi, s ciljem unaprjeđenja zakonodavnog okvira. Analiza će poslužiti kao podloga za definiranje visine naknade koja bi bila usklađena s tržišnim cijenama najma stanova, kako bi se osigurao primjeren standard stanovanja u razdoblju do jedne godine nakon izlaska iz skrbi. Ova mjera predstavlja važan korak u osiguravanju kontinuiteta podrške mladima u tranziciji iz institucionalne skrbi prema samostalnom životu i vezana je uz planirane izmjene odredbi Zakona o socijalnoj skrbi.

Opći cilj 6.: Poboljšana dostupnost socijalnih usluga u zajednici usmjerenih djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Nositelji provedbe mjera u okviru Općeg cilja 6. i pripadajućih posebnih ciljeva:

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike; Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih; Ministarstvo zdravstva; Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Posebni ciljevi u okviru Općeg cilja 6.:

Posebni cilj 6.1.: Razvijen sveobuhvatni i integrirani sustav socijalnih usluga (univerzalne, selektivne i indicirane) u zajednici sukladno potrebama djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i njihovih obitelji

Posebni cilj 6.2.: Proširena mreža usluge udomiteljstva u Republici Hrvatskoj osiguravajući prostorno ravnomjerno rasprostranjenu mrežu, te osigurana kvalitetna podrška udomiteljima u skrbi za djecu

Posebni cilj 6.3.: Unaprijeđene postojeće i razvijene nove socijalne usluge podrške djeci koja izlaze iz skrbi

Posebni cilj 6.4.: Poboljšanje sustava za prikupljanje i praćenje podataka o siromaštvu i socijalnoj isključenosti

6.1. Opis napretka u provedbi

MROSP je tijekom 2024. godine započelo projekt pod nazivom: „Potpora provedbi, praćenju i evaluaciji Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu“. Projekt je dio višedržavne inicijative podržane od Instrumenta za tehničku potporu (TSI) te uključuje Češku, Portugal, Irsku i Hrvatsku i naglašava zajedničku predanost svih zemalja sudionica poboljšanju dobrobiti i poštivanju prava djece. Očekivani učinak ovog projekta u Hrvatskoj je poboljšanje integriranog pristupa skrbi za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te učinkovito planiranje, koordinacija i praćenje provedbe svih mjera i aktivnosti planiranih Nacionalnim akcijskim planom, od strane svih uključenih nacionalnih i podnacionalnih dionika. U sklopu navedenog projekta, a radi osiguranja pristupa obrazovnim i zdravstvenim uslugama djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, tijekom 2024. započete su aktivnosti vezane uz izradu sveobuhvatne analize skrivenih troškova u obrazovanju i zdravstvu djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Cilj ove analize je razviti snažniju bazu dokaza i praktičan okvir javnih politika za razumijevanje i rješavanje pitanja skrivenih troškova i drugih prepreka koje osobito djeci izloženoj riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, onemogućuju djelotvoran pristup obrazovnim i zdravstvenim uslugama u Republici Hrvatskoj. Projektom je planirana i izrada okvira za praćenje provedbe mjera i aktivnosti Nacionalnog akcijskog plana s početnim i

ciljnim vrijednostima i uz tehničku podršku svim tijelima, nositeljima mjera i aktivnosti, radi njegove efektivne primjene. To će biti idejna podloga za planiranje izrade jedinstvene multisektorske mrežne platforme (web aplikacija) za prikupljanje i razmjenu podataka koja će omogućit planiranje i pružanje integriranih programa i usluga djeci i obiteljima u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.
S ciljem razvijanja okvira za vertikalnu i horizontalnu suradnju u pružanju integriranih socijalnih usluga u obitelji i zajednici (univerzalnih, selektivnih i indiciranih), uključujući standarde, instrumente i integrirani protokol za rano otkrivanje, upućivanje, planiranje podrške i praćenje djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i njihovih obitelji sukladno njihovim potrebama, u tijeku je izrada Protokola o međuresornoj suradnji u zaštiti dobrobiti djece s jasnim ulogama i odgovornostima u pružanju koordiniranih, sveobuhvatnih i integriranih usluga, vezano za postupanje stručnjaka koji rade s djecom u sustavu socijalne skrbi, policije, zdravstva, obrazovanja i drugim sustavima.

U sklopu Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027. dana 13. prosinca 2023. godine objavljen je Poziv za jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb u okviru kojeg je financirano pružanje podrške županijama u izradi županijskih socijalnih planova. Na Poziv se javilo 20 prijavitelja, a Poziv je zatvoren 28. lipnja 2024. godine. Zagrebačka županija sama je financirala izradu županijskog socijalnog plana koji je donesen 1. listopada 2024. godine na sjednici Županijske skupštine i objavljen na službenim stranicama županije. U 2024. godini usvojena su četiri županijska socijalna plana, a svi preostali planovi usvojeni su do kraja 2025. godine. Županijskim socijalnim planovima unaprijedit će se područje planiranja razvoja socijalnih usluga sukladno potrebama lokalnih zajednica kako bi se osigurala bolja regionalna ravnomjernost pružatelja usluga i povećala dostupnost socijalnih usluga.

U okviru Poziva „Izrada županijskih socijalnih planova“ (ref. br. SF.3.4.08.01.) objavljenog 13. prosinca 2023. u vrijednosti od 1,5 milijuna eura, ugovoreno je 20 projekata za pripremu županijskih socijalnih planova (sve županije osim Zagrebačke) u vrijednosti od 1,27 milijuna eura. Ukupno je u 2024. godini u ovu svrhu isplaćeno 321.436,51 eura s proračunske aktivnosti T877004.

Tijekom 2024. godine nastavljena je provedba mjera usmjerenih na širenje mreže socijalnih usluga u zajednici, jačanje kapaciteta stručnjaka i razvoj novih oblika podrške za djecu i obitelji u riziku. Republika Hrvatska je jedna od zemalja u kojoj se provodio 24-mjesečni pilot – program „Faza III: Testiranje jamstva za djecu” financiran od strane Europske komisije u okviru kojeg su se osiguravale usluge zaštite djece i podrške obiteljima, neformalno predškolsko obrazovanje te usluge rane razvojne podrške. Usluge su pružene za 5.350 djece i 2.400 roditelja, a provedbom edukacija ojačani su kapaciteti za pružanje usluga za 870 stručnjaka sustava socijalne skrbi, obrazovanja i zdravstva. Pilot program provodio se na području Međimurske županije, jednoj od županija u Hrvatskoj s najvećom stopom korisnika zajamčene minimalne naknade i velikim brojem djece u riziku od zlostavljanja, zanemarivanja, siromaštva i socijalne isključenosti i niskim pristupom uslugama zaštite djece i podrške obitelji. Radi osiguravanja nastavka pružanja i održivosti usluga uspostavljenih kroz 24-mjesečni pilot program na području Međimurske županije, MROSP je osnovalo Centar za pružanje usluga u zajednici Međimurje koje je 2024. godine započelo s pružanjem socijalnih usluga za djecu bez

odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu s problemima u ponašanju i obiteljima u riziku. U prvoj godini svog djelovanja, Centar Međimurje razvio je tri različite socijalne usluge koje dotad nisu postojale na području županije: uslugu boravka u romskim naseljima Parag, Piškorovec, Lončarevo (Podturen) i u Orehovici (u neposrednoj blizini romskog naselja) za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i djecu s problemima u ponašanju, uslugu organiziranog stanovanja za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i uslugu psihosocijalne podrške za obitelji diljem Međimurske županije, a koja se pruža u njihovim domovima. Najveći broj korisnika svih ovih usluga (više od 80 %) su djeca i obitelji romske nacionalne manjine. Tijekom 2024. godine u uslugu boravka bilo je uključeno ukupno 55 djece (svi romske nacionalne manjine), u uslugu organiziranog stanovanja 4 djece (od čega je 3 djece romske nacionalne manjine), a uslugu psihosocijalne podrške primilo je ukupno 20 obitelji koje imaju ukupno 93 članova, od toga 58 mlt. djece. Od ukupnog broja obitelji koje su primile uslugu, 13 obitelji je romske nacionalne manjine s ukupno 65 članova obitelji, od čega 41 dijete. Centar za pružanje usluga u zajednici Međimurje aktivno surađuje i s drugim akterima sustava socijalne skrbi, a u cilju povećanja dostupnosti socijalnih usluga pa tako, sukladno mogućnostima organizacije rada, ustupa svoje prostore u romskim naseljima Obiteljskom centru – Područnoj službi Međimurskoj, COO Vinko Bek, Gradskom društvu Crvenog križa Čakovec te Hrvatskom zavodu za socijalni rad – PU Čakovec. Sve ovo doprinosi jačanju mreže socijalnih usluga i njihove dostupnosti krajnjim korisnicima. Sredstva za rad Centra za pružanje usluga u zajednici Međimurje u iznosu od 593.359,53 eura u 2024. godini osigurana su na proračunskoj aktivnosti A734192 Skrb za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je tijekom 2024. godine provodio pripremne radnje za buduću provedbu Pilot projekta „Jednakost, uključivanje, participacija i integracija Roma – pilot projekt pružanja usluga u zajednici – JUPI PILOT“ u svrhu pružanje usluga u zajednici na 5 lokaliteta u romskim zajednicama. Ova aktivnost odnosi se na Poziv koji će biti objavljen u okviru ESF+, a koji će se financirati kroz Program „Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027.“. Pripremne aktivnosti uključivale su konzultacije s drugim dionicima, predstavnicima civilnog društva i akademske zajednice, najave projekta na regionalnoj i lokalnoj razini te provjere zainteresiranosti dionika na lokalnoj i regionalnoj razini za prijavu na predmetni poziv (Slavonski Brod, Beli Manastir, Darda i Jagodnjak 4. siječnja, Parag, Kuršanec i Čakovec 10. siječnja, Orehovica, Pribislavec i Čakovec 18. srpnja, Sitnice 18. listopada te Općini Pribislavec 20. prosinca 2024.). Pripremne aktivnosti uključile su i sastanke s MROSP-om te UNICEF-om kako bi se osigurala komplementarnost s aktivnostima planiranim u okviru reforme sustava socijalne skrbi te održivost aktivnosti razvijenih u okviru Pilot programa 'Faza III Jamstva za svako dijete' koji je trajao tijekom 2022. i 2023. godine na području Međimurske županije, kao i da bi se pripremila adekvatna podloga u programskim dokumentima EU fondova.

Dodatno, kroz financijske instrumente ESF+ u programskom razdoblju 2021.–2027., planirano je širenje integriranih socijalnih usluga u zajednici na područjima s većim brojem djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, uključujući djecu pripadnika romske nacionalne manjine, kao i na područjima s nedovoljno razvijenom mrežom socijalnih usluga. Cilj je osigurati ravnomjernu dostupnost usluga, smanjiti regionalne razlike te unaprijediti kvalitetu podrške djeci i obiteljima u riziku.

Donesen je i stupio na snagu Pravilnik o standardima i postupku licenciranja programa stručnog usavršavanja za stručne radnike i stručne suradnike u sustavu socijalne skrbi („Narodne novine“, broj: 58/22), kojim su, između ostalog, propisani standardi i postupak licenciranja programa kojim se ocjenjuje ispunjava li program utvrđene standarde, a kako bi se osigurala raznolikost, dostupnost, usporedivost i konkurentnost programa, kao i uvođenje sustava kvalitete u programe i usklađivanje ponude i potražnje u području stručnog usavršavanja. Licencirano je 19 programa stručnog usavršavanja temeljem stručne ocjene Povjerenstva za stručnu ocjenu programa upisanih u Registar licenciranih programa. Realizirana su 2 programa stručnog usavršavanja za stručne radnike i stručne suradnike u sustavu socijalne skrbi s ciljem jačanja kompetencija za rad s djecom u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i njihovim obiteljima. Dvadeset i pet stručnih radnika i stručnih suradnika u sustavu socijalne skrbi, polaznika licenciranih programa, završilo je stručno usavršavanje za jačanje kompetencija za rad s djecom u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i njihovim obiteljima. Također je u 2024. godine realizirano i 14 programa za videće pratitelje, komunikacijske posrednike i osobne asistente osobama s invaliditetom, gdje su educirane 184 osobe, a čime se značajno utječe na smanjivanje socijalne isključenosti.

S ciljem prevencije izdvajanja djece iz vlastitih obitelji i osiguravanja praktične podrške djeci i obiteljima u riziku, u okviru NPOO mjere u suradnji s UNICEF-om tijekom 2023. i 2024. godine oblikovani su i testirani Standardi postupanja obiteljskih suradnika kako bi se osnažile obitelji u riziku za funkcioniranje u svakodnevnom životu osiguravanjem praktične podrške. Projekt je službeno završen i predstavljen javnosti u prosincu 2024. godine. Aktivnost obiteljskog suradnika osigurava se u okviru socijalne usluge psihosocijalne podrške obitelji ili uz mjeru zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta, u situacijama kada je procijenjen niski ili srednji rizik za razvoj djeteta. Obiteljski suradnik uz stručnjaka pruža praktičnu podršku obiteljima s djecom u kojima postoji rizik od izdvajanja djece iz obitelji ili opasnost od pojave rizika, kao i obiteljima u kojima se planira povratak djeteta u obitelj nakon mjera izdvajanja, s ciljem učenja roditeljskih vještina za svakodnevnu skrb o djeci. U državnim domovima socijalne skrbi zaposlen je i educiran ukupno 51 obiteljski suradnik, od čega 30 obiteljskih suradnika u 2023. te 21 obiteljski suradnik u 2024. godini. Sukladno podatcima za 2024. godinu, 51 obiteljski suradnik osiguravao je praktičnu podršku u okviru usluge psihosocijalne podrške obitelji za 154 obitelji, a što je obuhvaćalo 394 djece i 239 roditelja. S ciljem osiguravanja regionalne ravnomjernosti, aktivnosti obiteljskog suradnika dostupne su na području svih županija. Kako bi se osigurala održivost izobrazbe obiteljskog suradnika, u razdoblju od 25.-29. studenoga 2024. educirano je 30 trenera za edukaciju obiteljskih suradnika.

U 2024. godini nastavile su se aktivnosti edukacije i licenciranja stručnjaka za provođenje mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu te provođenje mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu te je u razdoblju od 2022.-2024. ukupno 798 stručnjaka završilo stručno usavršavanje licenciranog programa za voditelja mjere, od čega 223 stručnjaka u 2024. godini. Mjere stručne pomoći i potpore i mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu izriču se u situacijama kada je procijenjen srednji ili visoki rizik za razvoj djeteta i kapaciteti roditelja za promjene, a provođenjem mjera odnosno pružanjem stručne pomoći u obitelji nastoji se smanjiti rizike i prevenirati izdvajanje djece. Također, s ciljem unaprjeđenja kvalitete provedbe

mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, zaposleno je oko 50 voditelja mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu u državnim domovima socijalne skrbi za djecu s tendencijom daljnjeg zapošljavanja ovih stručnjaka kako bi se osigurala pokrivenost svih županija.

U svrhu unaprjeđenja praćenja i kvalitetnije analize podataka o korisnicima i uslugama u sustavu socijalne skrbi, u 2024. godini razvijen je i stavljen u produkciju informacijski sustav kojim je omogućena informatička povezanost HZSR-a s pružateljima socijalnih usluga. Pored navedenog, kako bi se omogućio uvid u stvarno stanje popunjenosti i potreba za kapacitetima svih socijalnih usluga, u tijeku je uspostava Registra korisnika socijalnih usluga koji će omogućiti praćenje kapaciteta i potreba za uslugama u realnom vremenu. Registar će objediniti podatke o korisnicima i zaprimljenim zahtjevima za korištenje usluga, čime će se osigurati transparentnost i učinkovitost planiranja. Na razvoj informacijskog sustava potrošeno je 17.068,00 eura s PDV-om na proračunskoj aktivnosti K788006 - Informatizacija i održavanje sustava socijalne skrbi (NPOO). Registar korisnika socijalnih usluga vodit će se na razini MROSP-a. Za održavanje aplikacije na proračunskim aktivnostima A854006 - Administracija i upravljanje i K854012 - Informatizacija u razdoblju od 14.12.2023. godine do 28.02.2025. godine ukupno je potrošeno 19.244,81 eura s PDV-om.

S ciljem razvoja nove socijalne usluge socijalnog mentorstva, u 2024. godini zaposleno je 157 socijalnih mentora te su provedene dodatne edukacije za ukupno 80 socijalnih mentora iz sredstava državnog proračuna. Sveukupno od početka provedbe NPOO mjere ukupno su educirana 333 socijalna mentora. Radi intenziviranja dinamike zapošljavanja i pružanja usluge, izrađen je Hodogram aktivnosti daljnjeg zapošljavanja socijalnih mentora te su određeni normativi broja pruženih usluga po jednom socijalnom mentoru. Tijekom 2024. godine nadograđen je informacijski sustav socijalne skrbi te je omogućeno korištenje socijalnim mentorima u svrhu praćenja pružanja usluge korisnicima. Uvidom u informacijski sustav socijalne skrbi u 2024. pruženo je 2.463 usluga socijalnog mentorstva. U svrhu promocije usluge u izrađeni su plakati i letci za korisnike usluge koji se distribuiraju u područnim uredima HZSR i HZZ na cijelom području Republike Hrvatske. Usluga socijalnog mentorstva pružena je za 100 djece iz obitelji korisnika zajamčene minimalne naknade te za 20 djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi kojima prestaje pravo na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja. Ukupni trošak provedbe ove mjere u 2024. godini iznosio je 2.213.637,28 eura s proračunske aktivnosti T941003 - Usluga socijalnog mentorstva – NPOO C4.3. R2-I1 iz djelokruga rada HZSR-a.

Na dan 31. prosinca 2024. godine u Republici Hrvatskoj je bilo ukupno 2.381 udomiteljska obitelj, od čega 1.305 za djecu i 1.076 za odrasle osobe. U odnosu na 2023. i 2022. godinu nešto je veći broj udomiteljskih obitelji što ukazuje na blagi trend stabilizacije broja udomiteljskih obitelji, ali i na potrebu za daljnjim jačanjem podrške udomiteljima te razvojem novih mehanizama za unapređenje kvalitete usluga.

U suradnji s HZSR-om, domovima socijalne skrbi, udrugama udomitelja, Zakladom "Hrvatska za djecu" te drugim relevantnim dionicima, MROSP je tijekom 2024. godine provelo niz aktivnosti usmjerenih na promicanje udomiteljstva i senzibilizaciju javnosti. Organizirane su ciljane informativne kampanje u nacionalnim i lokalnim medijima, na društvenim mrežama te

putem javnih skupova, edukacija i radionica, na kojima su potencijalnim udomiteljima predstavljene sve ključne informacije o pravima, obvezama i podršci unutar sustava. Naglasak je bio na zajedničkoj društvenoj odgovornosti kao ključu održivosti i daljnjeg razvoja udomiteljstva. Kampanja „Prigrli dijete, stvori dom“, koju je Zaklada „Hrvatska za djecu“ provela u 2024. godini s ciljem promicanja i razvoja sustava udomiteljstva u Republici Hrvatskoj ostvarila je značajan društveni doseg i potaknula interes građana za uključivanje u sustav udomiteljstva.

S ciljem unaprjeđenja materijalnog položaja udomitelja, osnovica za izračun naknade za rad udomitelja i opskrbnine za potrebe korisnika u 2024. godini iznosila je 80 eura. Sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske, osnovica je za 2025. godinu povećana na 90 eura, čime je osiguran rast naknade i opskrbnine za 12,5 %.

U okviru financijske perspektive 2021.–2027., kroz Program Konkurentnost i kohezija, predviđena su značajna ulaganja u proces deinstitucionalizacije i razvoj socijalnih usluga u zajednici. Uz bespovratna sredstva za unaprjeđenje infrastrukture socijalnih usluga, planiran je i financijski instrument „Zajmovi za socijalne usluge u zajednici“ u vrijednosti od 11 milijuna eura, namijenjen udomiteljskim obiteljima, koji će biti dostupan putem HAMAG-BICRO-a u razdoblju 2025.–2029.

S tim u vezi tijekom 2024. godine provedena je analiza interesa udomitelja za korištenje povoljnih zajmova u okviru planiranog financijskog instrumenta „Zajmovi za socijalne usluge u zajednici“. Analiza je temeljena na istraživanju u kojem je sudjelovalo 634 udomitelja, a obuhvaćala je podatke o potrebama, financijskim mogućnostima te preferencijama udomitelja vezanima uz uvjete korištenja zajma. Rezultati istraživanja korišteni su u daljnjem oblikovanju financijskog instrumenta s ciljem povećanja održivosti i kvalitete udomiteljskih usluga u Republici Hrvatskoj kroz ulaganja u poboljšanje uvjeta smještaja i kvalitete skrbi, povećanje smještajnih kapaciteta te motiviranje i zadržavanje postojećih udomitelja.

Ovim financijskim instrumentom prvi put se na nacionalnoj razini kroz EFRR sustavno podupire udomiteljstvo kao ključni oblik skrbi u zajednici. Instrument je inovativan po modelu zajma s mogućnošću otpisa dijela glavnice i doprinosi ciljevima deinstitucionalizacije i socijalne uključenosti.

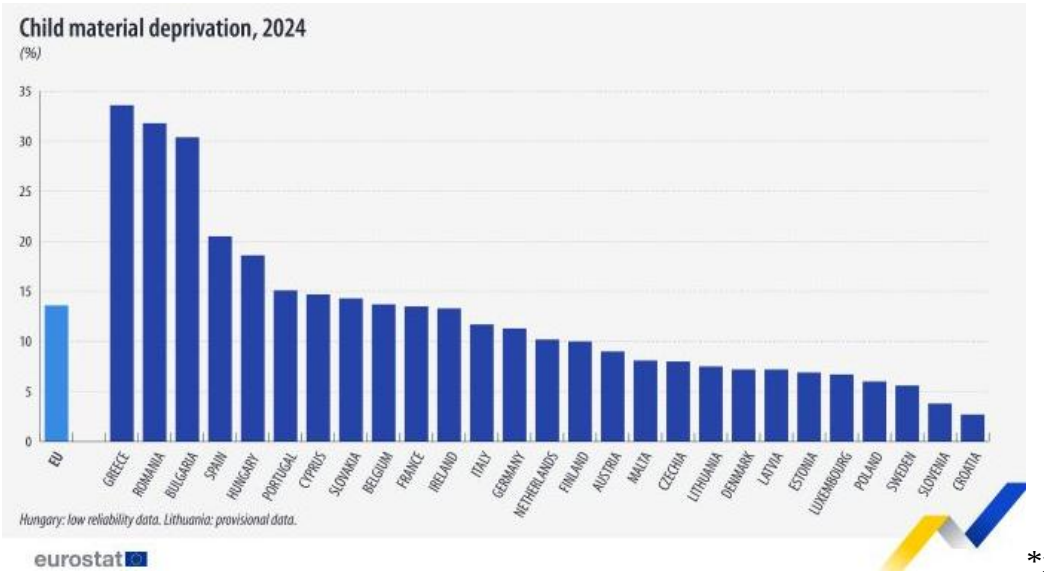
Sporazuma o financiranju za provedbu financijskog instrumenta (FI) „Zajmovi za socijalne usluge u zajednici“ potpisan je u 2025. godini, a plasman Financijskog instrumenta izvršen je u siječnju 2026. godine.

Vezano uz mjeru koja se odnosi na razvoj sveobuhvatnog okvira za praćenje siromaštva i socijalne isključenosti djece, proveden je TSI projekt „Sveobuhvatna dijagnostika siromaštva i socijalne isključenosti i pregled sustava praćenja socijalnih politika“ u suradnji sa Svjetskom bankom i Europskom komisijom. Projekt je trajao od siječnja 2023. do rujna 2024., s ukupnim troškom od 850.000 EUR. U 2024. godini izrađena procjena postojećih administrativnih izvora podataka, razvijen prijedlog metodologije za praćenje pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti, održane su radionice za dionike i studijska putovanja u Sloveniju i Estoniju radi razmjene iskustava. Projekt je ostvario suradnju s brojnim institucijama, uključujući Poreznu upravu, DZS, SDURDD, MRRFEU, MUP i druge. Uspostavljen je metodološki temelj za

jedinstvenu bazu podataka, čime se osigurava ispunjenje kriterija za provedbu EU fondova 2021.–2027., s posebnim fokusom na siromaštvo djece.

Zaključak

U izvještajnom razdoblju provedba Nacionalnog akcijskog plana u cjelini se može smatrati uspješnom. Većina planiranih mjera i aktivnosti je započeta ili je u tijeku provedbe, pri čemu su ostvareni konkretni pomaci u području dostupnosti ranog i predškolskog odgoja, obrazovanja, zdravstvenih i socijalnih usluga, prehrane te stanovanja za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Prema podacima Eurostat-a, u EU se u 2024. godini 13,6 % djece suočilo s materijalnom deprivacijom. Najviše stope zabilježene su u Grčkoj (33,6 %), Rumunjskoj (31,8 %) i Bugarskoj (30,4 %), dok su Hrvatska (2,7 %), Slovenija (3,8 %) i Švedska (5,6 %) imale najniže stope. Ovi podaci mjere nemogućnost obitelji da osigura osnovne potrepštine i mogućnosti za razvoj djeteta. Razina obrazovanja roditelja snažno je povezana sa stopama deprivacije djece.

*izvor: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Children_-_material_deprivation

Ističe se značaj donošenja Nacionalnog plana stambene politike do 2030. i pripadajućeg Akcijskog plana za razdoblje 2025.–2027., čime je osigurana strateška podloga za razvoj priuštivog i održivog stanovanja, uključujući mjere za obitelji s djecom u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Uspješno su provedene pripremne aktivnosti za izgradnju obiteljskih kuća u romskom naselju Torjanci, kao i niz mjera za poboljšanje životnih uvjeta pripadnika romske nacionalne manjine.

U području dostupnosti i razvoja socijalnih usluga značajan iskorak predstavlja uspostava Centra za pružanje usluga u zajednici Međimurje, obzirom za velik broj djece u riziku od siromaštva, socijalne isključenosti, zlostavljanja i zanemarivanja i nedostatka usluga za djecu.

Za djecu korisnika zajamčene minimalne naknade i djecu koja izlaze iz skrbi osigurana je usluga socijalnog mentorstva usmjerena jačanju sposobnosti, smanjenju rizika od siromaštva i boljoj integraciji.

Kroz jačanje kapaciteta stručnjaka za provođenje mjera za zaštitu prava i dobrobiti djece i uvođenjem obiteljskih suradnika kao praktičnih pomagača, osigurana je stručna pomoć i podrška u obitelji prilagođena specifičnim potrebama i smanjeni su rizici, čime se preveniralo izdvajanje djece iz obitelji.

Radi povećanja broja udomiteljskih obitelji, osobito za djecu predškolske dobi tijekom 2024. godine provelo se niz aktivnosti i kampanja usmjerenih na promicanje udomiteljstva i senzibilizaciju javnosti. S ciljem unaprjeđenja materijalnog položaja udomitelja, povećana je osnovica za izračun naknade za rad udomitelja i opskrbnine za potrebe korisnika i planira se korištenje financijskog instrumenta u vrijednosti od 11 milijuna eura, koji je namijenjen udomiteljskim obiteljima. Ovim financijskim instrumentom prvi put će se na nacionalnoj razini sustavno podupirati udomiteljstvo kao najadekvatniji oblik izvaninstitucijske skrbi za djecu izdvojenu iz vlastite obitelji.

U području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja dovršena je izgradnja i adaptacija 148 dječjih vrtića, čime su povećani kapaciteti za uključivanje djece u programe ranog i predškolskog odgoja za 458 skupina (dnevnih boravaka) i 7.792 mjesta, a u svrhu unaprjeđenja kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U pedagoškoj godini 2024./2025. u dječjim vrtićima zaposleno 1.260 stručnih suradnika i 15.941 odgojitelja.

U zdravstvenom sustavu je unaprijeđena dostupnost usluga za zaštitu mentalnog zdravlja na način da je pojačan monitoring – probir kod pregleda za upis u osnovnu i srednju školu i kod svih sistematskih pregleda djece, pri HZJZ-u i zavodima za javno zdravstvo djeluju službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, čime se radi na povećanju dostupnosti usluga stručnjaka mentalnog zdravlja, s ciljem povećanja kvalitete u liječenju djece s problemima mentalnog zdravlja. U novoj Mreži javne zdravstvene službe prikazana je prvi puta djelatnost dječje i adolescentne psihijatrije odvojeno od djelatnosti psihijatrije za odrasle osobe i predviđeno je 104 mjesta za stacionarno liječenje i 152 mjesta u okviru dnevne bolnice, a također su osigurane hitne psihijatrijske ambulante za prijem djece odvojeno od punoljetnih osoba.

Među izazovima u provedbi ističu se nedostatak sveobuhvatnih podataka o djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, neujednačena dostupnost usluga u različitim regijama, nedovoljna razrada ciljanih vrijednosti pokazatelja rezultata i učinka po mjerama te ograničeni mehanizmi za uključivanje djece i mladih u provedbu i evaluaciju mjera.

Europska komisija je u svojim komentarima na prvo izvješće za 2023. i 2024. godinu istaknula potrebu za jasnijim povezivanjem definiranih ciljnih skupina s osnovnom skupinom djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, preciznijim kvantitativnim ciljevima i pokazateljima učinka, boljim praćenjem dostupnosti usluga, posebno u domeni ranog odgoja, prehrane i stanovanja, te jačanjem okvira za praćenje i izvještavanje, uključujući razvoj nacionalnih pokazatelja.

U skladu s ažuriranim uputama Europske komisije i novom verzijom zajedničkog okvira za praćenje, Republika Hrvatska će u narednom razdoblju uskladiti nacionalne pokazatelje s EU indikatorima, uključujući nove kontekstualne pokazatelje iz područja obrazovanja, zdravstva, stanovanja i prehrane; osigurati da se za svaku mjeru definira barem jedan pokazatelj učinka s ciljanom vrijednošću; proširiti dostupnost integriranih usluga u zajednici, posebno u područjima s većim brojem djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i romske nacionalne manjine; unaprijediti dostupnost podataka kroz Registar korisnika socijalnih usluga i povezane informacijske sustave; te osnažiti mehanizme uključivanja djece i mladih u praćenje i evaluaciju provedbe mjera.

Upravljanje rizicima dodatno je osnaženo pokretanjem spomenutog TSI projekta „Potpora provedbi, praćenju i evaluaciji Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu“, koji doprinosi boljoj koordinaciji, praćenju i evaluaciji provedbe mjera Nacionalnog akcijskog plana. Projektom se naglašava zajednička predanost svih zemalja sudionica u poboljšanju dobrobiti i poštivanju prava djece. Provedbom predviđenih aktivnosti, očekuje se ostvarenje predviđenog učinka ovog projekta, koji se odnosi na učinkovito planiranje, koordinaciji i praćenje provedbe svih mjera i aktivnosti planiranih Nacionalnim akcijskim planom, od strane svih uključenih dionika.

Preporuke za daljnju provedbu mjera i aktivnosti iz Nacionalnog akcijskog plana uključuju daljnje povećanje kapaciteta ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kroz nove infrastrukturne projekte, nastavak međuresorne suradnje i uključivanje lokalnih zajednica, jačanje kapaciteta za prikupljanje, obradu i analizu podataka, definiranje ciljnih vrijednosti pokazatelja učinaka za sve mjere, te osiguranje financijske održivosti mjera kroz nacionalne i EU izvore.

Zaključno, Provedba mjera i aktivnosti predviđenih Nacionalnim akcijskim planom je kontinuirani proces koji traje do 2030. godine. Sustavno praćenje, evaluacija i prilagodba mjera ključni su za osiguranje pozitivnih učinaka na djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i ostvarenje ciljeva europskog jamstva za djecu.

U skladu s tim, a vezano uz rad Odbora za koordinaciju, praćenje i evaluaciju provedbe Nacionalnog akcijskog plana, kao tijela osnovanog za koordinaciju i praćenje, s obzirom na organizacijske promjene i novi ustroj ministarstava, uz postojeće članove Odbora koje čine ravnatelji nadležnih ministarstava, u Odbor su imenovani i predstavnici Ministarstva demografije i useljeništva, te predstavnici Hrvatske zajednice županija radi uspješnije koordinacije i potrebe praćenja pokazatelja na županijskoj i lokalnoj razini i usklađivanja sa socijalnim planovima županija.

U skladu s Preporukom Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi Europskog jamstva za djecu, Europska komisija izvještava Vijeće o napretku u provedbi ove Preporuke pet godina nakon njezina usvajanja. Kako bi mogli procijeniti napredak provedbe u državama članicama, Europska komisija je pripremila nacrte procjena zemalja o obvezama prema Preporuci Vijeća (EU), a koje se temelje na nacionalnim akcijskim planovima, izvještajima o

napretku, bilateralnim sastancima i dodatnim informacijama koje su tražene proteklih mjeseci. Radi ujednačavanja s izvještavanjem Europskoj komisiji predlaže se izvještavanje Vladi Republike Hrvatske, Nacionalnom vijeću za razvoj socijalnih politika, Vijeću za djecu i Odboru za djecu, obitelj i sport svake dvije godine.

Kratice

APN – Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama

CEZIH – Centralni zdravstveni informacijski sustav Republike Hrvatske

COO – Centar za odgoj i obrazovanje

DTP – dijagnostičko terapijski postupak

DZS – Državni zavod za statistiku

EFRR – Europski fond za regionalni razvoj

ESF – Europski socijalni fond

EU – Europska unija

HAMAG-BICRO – Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije

HZJZ – Hrvatski zavod za javno zdravstvo

HZSR – Hrvatski zavod za socijalni rad

HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje

HZZO – Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

JLP(R)S – jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

MDU – Ministarstvo demografije i useljeništva

MPGI – Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

MPUDT – Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

MROSP – Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

MRRFEU – Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU

MUP – Ministarstvo unutarnjih poslova

MZ – Ministarstvo zdravstva

MZOM – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

NPOO – Nacionalni plan oporavka i otpornosti

NUTS 2 – Osnovne regije za primjenu regionalnih politika *(eng. NUTS 2: Basic regions for the application of regional policies*)

PUP – djeca s problemima u ponašanju

PU- Područni ured

RPOO – rani i predškolski odgoj i obrazovanje

SDURDD – Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva

SocSkrb – digitalna aplikacija u sustavu socijalne skrbi

SZO – Svjetska zdravstvena organizacija

TSI – instrument za tehničku potporu (*eng. Technical Support Instrument*)

ULJPPNM – Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

UN – Ujedinjeni narodi

UNICEF – Fond Ujedinjenih naroda za djecu